

UMETNOST

MESEČNIK ZA UMETNIŠKO KULTURO • LETO II • 11-12





ZA DARILO, KAKOR TUDI ZA DOPOLNILO VAŠE KNJIŽNICE VAM PRIPOROČAMO SLEDEČE UMETNIŠKE IZDAJE NAŠE ZALOŽBE:

France Prešeren: Sonetni venec z izvirno, ročno kolorirano in od avtorja podpisano podobo Primicove Julije. Besedilo sonetov, ki je prirejeno po izdaji Prešernovih Poezij iz leta 1847, spremlja 29 izvirnih linorezov Mihe Maleša, dočim je uvod napisal doktor Rajko Ložar. Monumentalna knjiga, ki je bila deloma tiskana v Pragi, je izšla v omejeni numerirani nakladi. Cena v elegantno platno vezanemu izvodu 240.— din.

Miha Maleš: Sence ali knjiga lesorezov in linorezov. To monumentalno delo, ki je edinstveno na našem knjižnem trgu, je izšlo le v tri sto numeriranih izvodih z avtorjevo signaturo in vezano na japonski način; vsebuje poleg uvoda, ki ga je napisal upravnik Narodne galerije Ivan Zorman, M. Malešev avtobiografske pesmi in aforizmov o umetnosti — preko 150 slik. — Cena izvodu je 280 din.

Emil Schaub-Koch (Florenca): Miha Maleš. Je to najlepša biografija na našem knjižnem trgu. V razpravi, ki jo je napisal švicarski umetniški kritik, filozof in estetsvetovnega slovesa (sedaj profesor v Florenci), nam razčlenjuje tako različno Maleševo umetnost z evropskega vidika in jo prišteva k najvišjim dognanjem svetovne umetnosti. Monografija je elegantno vezana, ima večbarvno umetniško prilogo in so reproducirana v njej vsa najznačilnejša dela našega umetnika — preko 80 reprodukcij na najfinešem krednem papirju. — Cena 70 din.

Vse knjige se naročajo pri Bibliofilski založbi v Ljubljani, Pod turnom šte. 5.

Opozorilo našim cenjenim naročnikom

Z današnjo dvojno številko 11—12 je drugi letnik »Umetnosti« zaključen. Priložili smo tudi kazalo, vse naročnike pa opozarjamo na oglas knjigovезnice Jože Žabjek, Ljubljana, Dalmatinova ulica šte. 10, ki je založila izvirne platnice po osnutku slikarja Mihe Maleša. Naročila za vezavo, kakor tudi samo za platnice sprejema direktno omenjena knjigovезnica.

Vsem naročnikom, ki so v zaostanku za naročnino smo obenem z revijo odposlali po pošti posebej opomine s položnicami in prosimo za takojšno poravnavo zneskov, ki so označeni na položnicah.

Prihodnji III. letnik »Umetnosti« bomo razširili za najmanj eno tiskovno polo (16 strani) za vsako dvojno številko in izide prva številka III. letnika 1. septembra tek. leta.

»Umetnost« se vzdržuje izključno le z vztrajno podporo naših cenjenih naročnikov, katere prosimo, da nam tudi v novem letniku ohranijo svojo naklonjenost.

Uredništvo in uprava

»UMETNOSTI«

»Umetnost« — izide dvanajst številka na leto. Celoletna naročnina znaša 60 din, na umetniškem papirju 90 din; za inozemstvo 70 din, odnosno 100 din. Posamezna dvojna številka 16 din, oziroma 24 din. Naroča se na naslov: Uprava »Umetnosti«, Ljubljana, Pod turnom št. 5.

Izdaja Bibliofilska založba v Ljubljani. Urejuje uredniški odbor (dr. Rajko Ložar, France Gorše, Martin Benčina), odgovarja Miha Maleš. Vsi v Ljubljani. Nenaročeno gradivo se ne vrača. — Tisk Narodne tiskarne (predstavnik Fran Jeran) v Ljubljani.



UMETNOST

LETO II.

LJUBLJANA, JULIJ-AVGUST 1938

ŠT. 11-12

M. GALANDA

UMETNIKOVO GLASILO



Mikuláš Galanda — Hajduk Janošik — Litografija
Mestna občina ljubljanska

Hiše se zrcalijo v Donavi. Nikdo se ne ustavi ob njih, nihče ne zabrede k njim v mehke valove. Videl sem tudi krajine sanj in bile so prelepe. Uporabljam samo svoje sanje, zategadelj ne zahtevajte, da bi slikal sončni zahod, zakaj vse, kar bi dodal tej lepoti in temu barvnemu razkošju, bi bila le še laž.

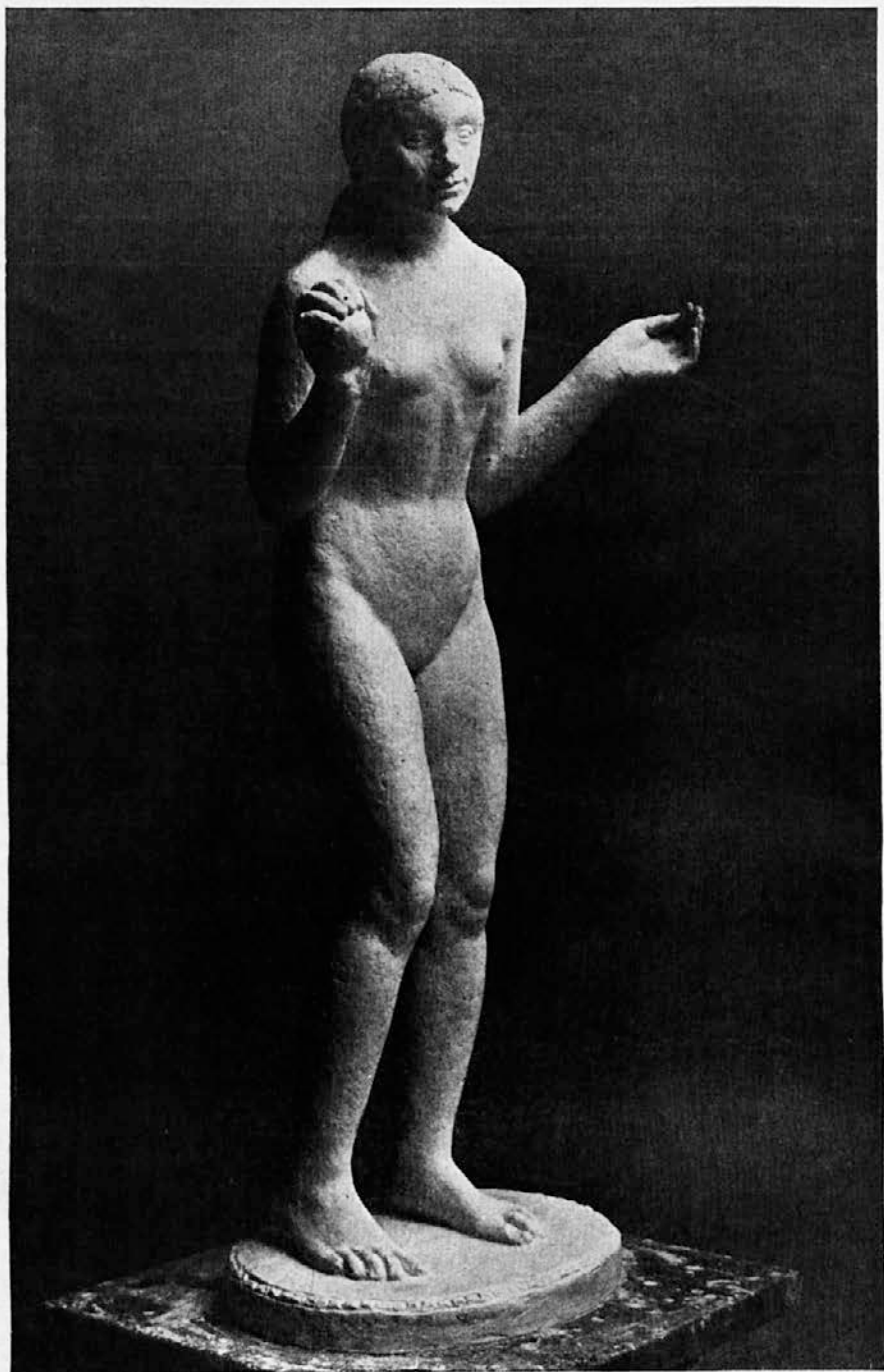
»Podoba je priroda sama«, pravi Picasso, »in ta živi samosvoje življenje.« Pesmi v barvnih kristalih. Motrite jih in našli boste nov, umetnikov svet. Prižgite luč, pa bodo pokrajine, ki jih vidite samo v temi, ko zamižite v polsnu, kakor risbe in slike otrok. Sanje in stvarnost se spajata v eno.

Posnemana dovršenost ni umetnost. Saj ne terjate od muzika, da bi vam obnovil mukanje krav. Ali hočete, da vam bo umetnik naslikal prirodopisne predloge iz narave? Saj ustvarja vendar novo soglasje barv in linij in zahteva novo obliko. Umetnost je sen in zato ne zahtevajte od sanj stvarnosti, to bi bilo zaman.

Moderna slovaška umetnost se razvija naprej, bori se s težavami, ki spremljajo pač vse začetke. Potrebno je mnogo truda, skoraj otroške naivnosti, da bi človek še naprej ustvarjal.

Verujte v modernega umetnika!

Prevedel M. M.



Jan Štursa — Eva — Kamen — Moderna galerija v Pragi



Jan Štursa — Dar nebes in zemlje — Bron
Moderna galerija v Pragi

O, ZEMLJA NAŠA!

O, zemlja naša, zemljica predragal
Ti majhna si samo za eno ped,
a vendar v tebi je za nas ves svet.
In vsak, ki šel od tvojega je praga,

pa ga bridkost na tujem kdaj premaga,
se ves ljubeč povrne k tebi spet,
čeprav je v srcu strit in v lice bled —
Kako si dobra vsa, kako si blaga!

Ti sprejmeš ga na svoje tople grudi,
kot bolnega otroka mati vzame
v naročje, kadar hoja ga utrudi!

In ga utolažiš, da smehljati jame
se na soncu ter se vsemu svetu čudi
v zavesti, da je v varstvu svoje mame...

Janko Samec

MIKULAŠ GALANDA

(1895 — 1938)

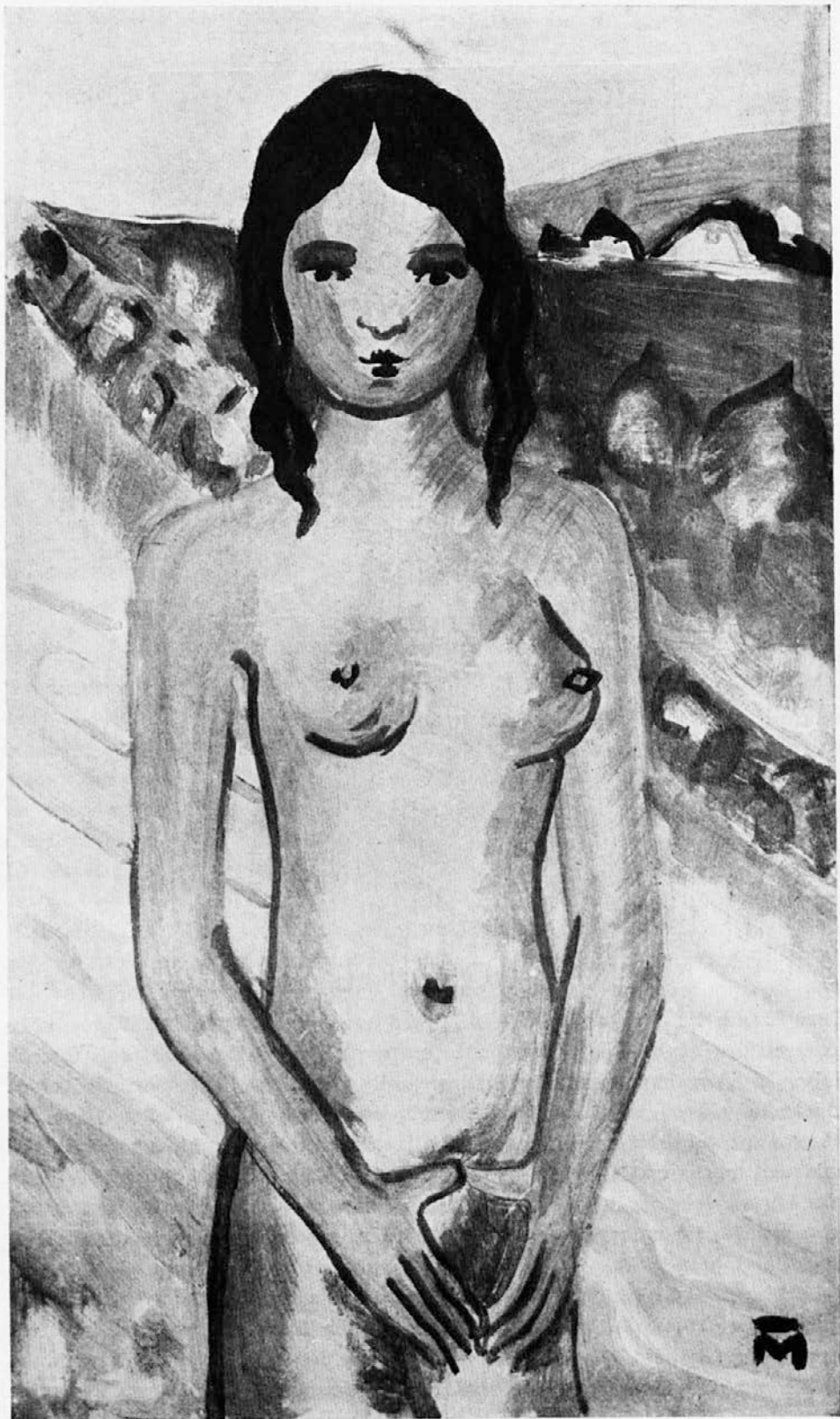
Bil je moj sošolec na praški akademiji pri profesorju A. Brömseju. Bil je moj dobri in dragi prijatelj. Videla se nisva že deset let, če ne več. Saj točnosti tu niso važne. Vedno se je hudoval, ko je zvedel, da sem bil ponovno v Pragi, da se ne vrnem preko Bratislave in ga obiščem. Vedno sem odlašal iz neznanih razlogov! Letos sem ga povabil v Ljubljano na razstavo — razstavil je, osebno radi šole ni mogel priti. In spomladi sem šel zopet v Prago — potem preko lepega Olomuca v prestolnico Slovaške — Bratislavo. Na kolodvoru me je čakal tovariš Galanda. Prav nič se ni začudil, ko sva se srečala po tolikih letih — kot bi se še sinoči videla na Vaclavskem naměsti v kavarni »Zlata husa« in se menila o umetnosti, o ljubezni... V roke sva si segla, kot iz navade, predstavil sem mu svojo ženo — in šli smo in se menili resnično, kot bi bili še včeraj, predvčerašnjim skupaj. Šli smo v njegov atelje — predstavil mi je svojo ženo in že smo kósili. Potem se je šele pričelo presenečenje! Sliko za sliko, mapo za mapo — same nove stvari! Cele knjige risb — moj Bog, toliko del in vsa so nastala letos. Prijatelj, ali si čutil smrt... Kako si prišel do te pridnosti, do teh resnično Tvojih najboljših del?!

Čimbolj sem bil prevzet, tem bolj se je skrivnostno smehljaj: saj to so le načrti — vse to bom v počitnicah in do konca leta prenesel v olje. To bom delal! Eno manjših podob je poklonil moji ženi: »Vzemite kot poročno darilo...« Lepi dnevi so to bili — tam preko Donave na obrežju — o samih načrtih sva se menila. Da gre v počitnicah v Italijo in nazaj pride k nam v Ljubljano. Tudi poslovili smo se tako — kot da se jutri vidimo... in šli smo na dvojce — za vedno! Komaj pridem domov mi že piše: Končali smo s šolo — sedaj začnem z delom... ali ne vem kako bo z Italijo — nemirni časi so... pozdravljava vaju oba srčno... hvala za obisk — veselili smo se ga. Še bom pisal...

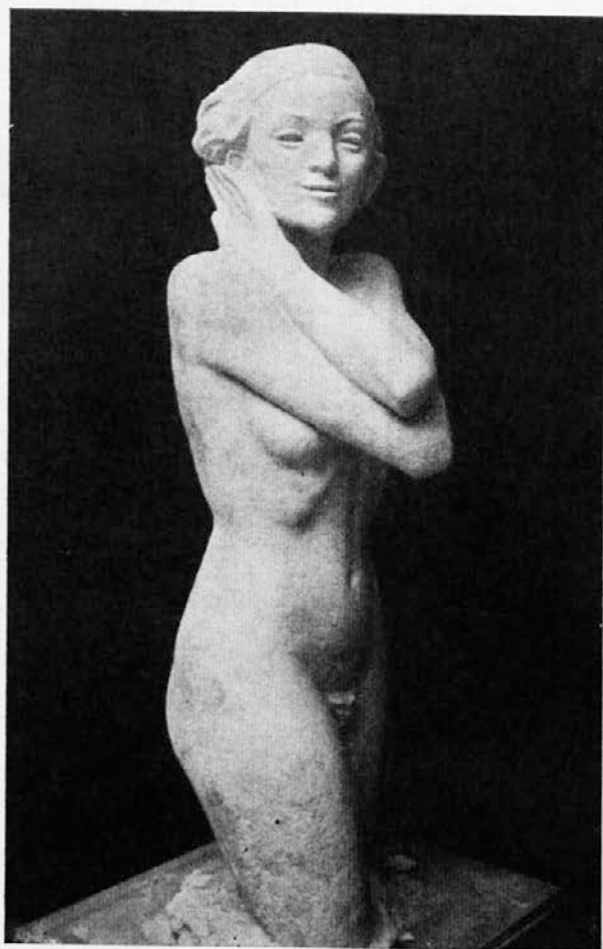
In čez par dni mi sporoči prijatelj: Dnes ráno zomrel náš milý a drahý priateľ Mikuláš Galanda. Už viackrát nevezme do svojich tak dovedných rúk tužku, stěter, už viackrát nebudeme s nim tak milo besedovat. Sme veľmi smutný — stratili sme v něm dobrého člověka a vzácného umelce.

Takole je človek Galanda končal. Ali umetnik Galanda ostane. Vse svoje življenje je posvetil le umetnosti. »Še par let in pustim šolo in bom samo slikal, slikal... Najbrže se preselim za stalno v Pariz... Šola me zastruplja...« mi je ves v ognju pravil. Sedaj je odšel — ali vsega je zapustil svoji domovini in — nam.

Miha Maleš.



Miha Maleš — Kopajoča se deklica — Tempera 1936

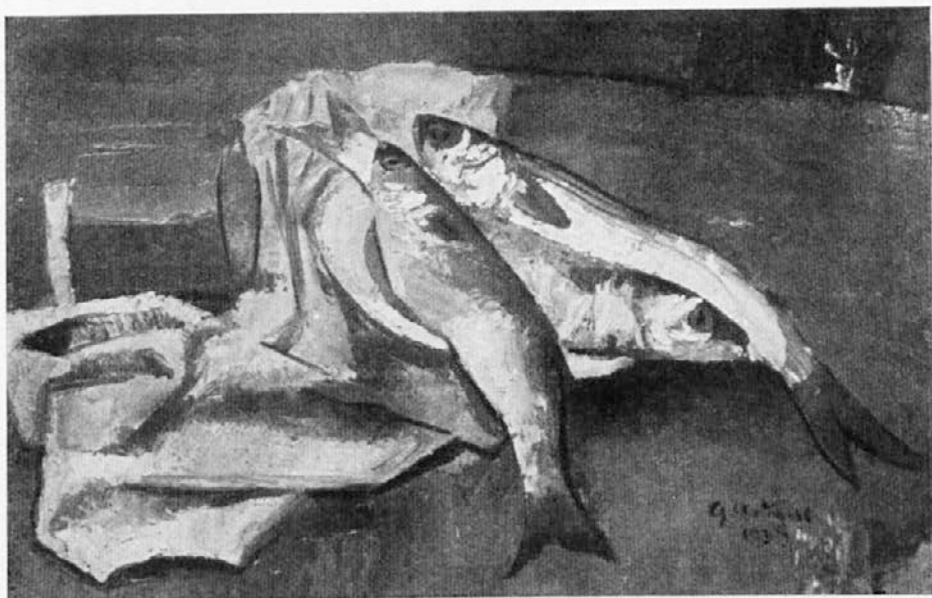


France Gorše — Mladost — Mavec

Fr. Šijanec

SLIKAR DORE KLEMENČIČ

Dore Klemenčič je doma iz Celja in je pred dvema letoma absolviral umetniško akademijo v Zagrebu. 25. marca t. l. je otvoril njegovo prvo razstavo zbranih del v Mariboru književnik prof. Branko Rudolf in na njej uvedel mladega umetnika v krog mariborskih razstavnih posetnikov in ljubiteljev slovenske likovne umetnosti. Klemenčič se je takoj po absolviranem študiju na akademiji pridružil mariborski »Brazdi« in je na njenih razstavah v Ljubljani, Celju in Mariboru sodeloval. Z večjo kolekcijo svojih del je stopil pred občinstvo pač letos spomladi in na razstavi celjskega kulturnega tedna začetkom maja meseca. Po letih, šoli in mišljenju je vrstnik in tovariš večine v klubu »Neodvisnih« v Ljubljani, vendar so pa njegova oblikovalna sredstva precej drugačna od onih kakega Mušiča ali Sedeja na pr. Če zanima Mušiča v prvi vrsti množica v pokrajini s stališča barvne ekspresije in če je v Sedejevih kompozicijah glavno težišče človeški lik kot najbolj zgoščeni eksponent duševnosti in kot nosilec



Gojmir Anton Kos — Ribe — Olje — Narodna galerija v Ljubljani

umetnikovega nastroja, tedaj bi skušali opredeliti Klemenčiča — seveda mnogo bolj ohlapno kakor prva dva — kot slikarja krajinske individualnosti in njene realistično poetične vsebine. V resnici je nedopustno opredeljevati in posiljevati talent, kakršen je v svojih mladih začetkih slikar, opazovalcu naj bodo dovolj ne res le najbolj skromne in kar najbolj previdne primere brez vsakršnih definicij, vendar prvemu vtisu vsekakor ni mogoče odreči izraza: krajina v svoji poduhovljeni telesnosti je v ospredju. To je občutek, ki postavlja zaenkrat vse drugo ob stran, tako portret kakor žanr. Klemenčič je pričel na poti iskanja najprikladnejše snovi skoraj istočasno s pokrajino, žanrom in portretom ter je pri tem odvisen deloma od zunanjih, deloma od notranjih umetniških ali izraznih potreb; najsubjektivnejše področje pa si izbere v krajini, kjer doseže vsebinsko in formalno najbolj neposredne rešitve.

Značilno za Klemenčičevo krajinarstvo pričujoče stopnje je zavestno komponiranje z elementi, ki izhajajo iz doživetja tipičnih lastnosti osnovnega motiva in poudarjajo že po sebi formalne vrednote zaželene likovne kompozicije. V taki podobi so mu obrisi realne linije, predmeti pa predvsem tonsko diferencirane ploskve brez barvnega akcenta.

Zgodnejše delo te vrste so »Kostanji«, v najožjem intervalu zelene in plave je odmerjen svetlobi in senci le ploskovni značaj. Na cesti, pod kostanji, med hišami ni žive duše. Poezija dolgočasne samote na vasi. Soroden motiv, le drugače, vse bolj risarsko in grafično pojmovan, je intimna in preprosta podoba »Na vasi«. Gre za ubranost predmetov, ki tvorijo v resnici le slučajen in vsakdanji pogled nekam med hiše, na sliki pa vzbuja poetične učinke ravno radi skromnosti uporabljenih sredstev. Več o značaju Klemenčičevega krajinarskega



Božidar Jakac — Iz starega Novega mesta — Radiranka

lirizma bi bilo preuranjenjo: na vseh naslednjih krajinah je ta močno viden, osebno dovteten, skoraj romantično čuvstven — a vsaj na oljnih kompozicijah različno grajen, odvisen od snovi in vsebine. Kakor ni bilo »Na vasi« žive duše, tako je tudi v »Zimski krajini« posvečena vsa pozornost nemi tišini snežnega polja okrog samcate hiše in zimskemu nebu nad pokrajino. Iz teže modrih in sivih tonov prihaja razpoloženje, ki je svojstveno slikarjevemu osnovnemu občutju za meditacijo, za zamišljeno govorico nature same. V takem okolju bi bil človek le podrejena pojava, ki se prepušča višji sili zgolj naravnih in primarnih odnosov. Cesta, ki pelje v kraški »Hercegovski krajini« do edino osvetljene partije, do bele hiše na pokrajinskem obzorju, je daleč stran od sveta in pelje bog ve kam v še globlje samote. Mir in ravnodušnost, okamenele črte in ploskve bi utegnile razgibati edinole nebo, ki teži z grozečimi oblaki v pritajeni napetosti. Pravljичno začaran svet notranje vizuelnosti in senca fantoma nad le videzno realitiko. Jedro krajinskih stvari ni realističen prepis motiva, temveč subjektivni razpored za oko tipičnih zunanosti. Bolj kot snovno predmetna je merodajna notranja vsebinska dispozicija. Iz enake potrebe so »Pod Tarabovcem« hišice ob hribu kakor nagnetene igrače ob zidu, a v tesni gneči jih drže grafične konture v strogem kompozicijskem redu. Ne dvomimo, da je morala Klemenčiča taka pokrajina v resnici zanimati in da mu je zaživel pred očmi s svojo nenavadno bizarnostjo.



Dore Klemenčič — Zimska krajina — Olje — Narodna galerija v Ljubljani

Kakorkoli so sicer različno izvedena, vendar so vsa imenovana olja po duhu in zamisli sklenjena celota, ki dosti jasno kaže na slikarjevo individualnost. Klemenčič je pokazal na razstavi še druge skupine krajinskega študija. Tudi v akvarelih je sorodno doživetje poduhovljene narurne sile, a ne glede na tehniko široko se izlivajočih tonov je že prvotno hotenje po sebi stopnjevano v smislu izrazite slikovitosti. Temne in svetle partije družijo tu razgibano atmosfero z odgovarjajočimi refleksi zemeljskih tal, vodovja in vegetacije v slikovito kontrastno zmes. Luč in senca se naglo menjavata v vihnem razpoloženju: pravo nasprotje vedremu poldnevnu barvnemu spektru sončnih krajin je tako kopičenje strnjene mase, nasprotje koncepcije, ki prihaja do izraza v tretji skupini Klemenčičeve krajinske interpretacije. To so perorisbe, grafični izdelki mojstrske čistoče in najpreciznejše pretehtanosti. Tu je Klemenčič mestoma tako presenetljivo nov in drugačen, da bi ga napram preje opisanemu komaj spoznali. Morda sem sodil celokupna oljna dela pod vtisom viška, ki ga je najti v njegovih risbah. Snovno je kot grafik gibčnejši, njegovo oko se je razgledalo po vsej širini, a izbralo je za cilj le drobce, ki ga riše in oblikuje z vso fineso in pristno dognanostjo. Ne s silo, igraje in z lahkoto obira črtasti skelet svojega plena. Karkoli je odkril in zasačil v obdajajočem ambientu vrednega — tu je sigurne realist izpodrinil neodločenega idealista —, vse to ima voljo do svobodnejšega zraka in neovirane luči. Prvič se tu pojavi sonce v svojem eteričnem blesku, brezbarvna belina grafičnega prostora ga vpije docela in zaznavamo ga posredno šele po ostrini polnih neprehodnih senc. V sončne dalje, komaj dogledne segajo čudovite »Razorane njive«. Prostor se silovito širi. Umirjena preprostost in iskrenost veselo pohajata okrog hiš in



Dore Klemenčič — Stol — Olje 1937

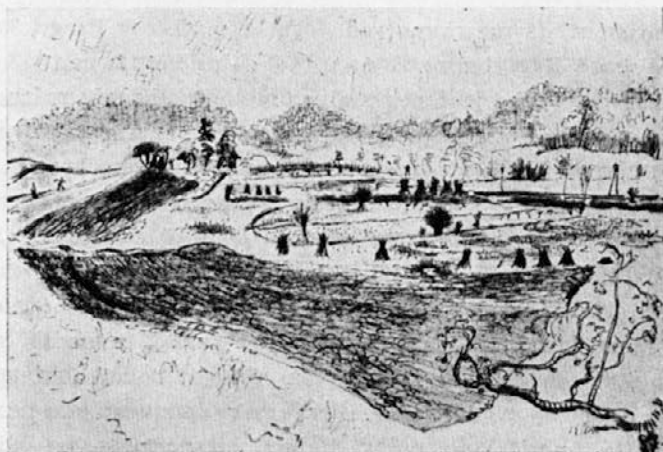
drevja, po obronkih in njivah: kakor Murnovi stihi od idile do idile. Lagodno in vendarle stvarno zveni lik v vseh podrobnostih, v tu risanih predmetih in v tej krajini je spoznati Klemenčiča na najboljši stopnji razvoja.

Slikarju ni šlo za množino, temveč za kvaliteto, vendar je radi popolnosti dodal še to ali drugo, kar sicer na nobeni naslednji razstavi ne bi več storil. V portretu je vsekakor lep pričetek, psihološka karakterizacija si skuša podrediti vse nebitveno, včasih z večjo, včasih z manjšo srečo, vendar so prav vsi portreti grajeni iz notranje danosti in strukture nujnosti nazven, sedaj v to, drugič v drugo odgovarjajočo formo. Vzemite »Prof. Rudolfa«, takšen je v resnici: intelekt na potenco. Znamenita je kompozicija »Silve«, ki sedi med najboljšimi deli, kar jih doslej poznamo. Poudarek s pomočjo frontalitete in simetrije. Dobra glava.



Dore Klemenčič — Buče — Perorisba 1937

V žanru prednjačita »Tihožitji I., II.«, predvsem prvo. Slikarju gre za objektivni likovni prikaz snovne substance, vse to je čisto po programu zadevnih novosti in z izrednim slikarskim znanjem delano. Tudi tu gre za primarni, recimo v nekem oziru duhovni relief upodobljene košare, kruha, jabolk, prta, steklenic itd. Vendar se v tej imaginarni projekciji meša še mnogo naturalizma. Originalna je zamisel »Kota v kleti«, pač pa je »Aktovka« zanimiv študij linearnih evolucij draperije, ki se za aktovko ne zmeni. (Končno ne gre za to.) — Klemenčič Dore je z najboljšimi deli stopil pred javnost in zato je bila ta prijetno presenečena, želeč mu čimveč dela in uspehov. Njegova rast ima korenine.



Dore Klemenčič — Razorane njive — Perorisba 1937



Maks Švabinský — Poletje — Lesorez

PISMO IZ PRAGE

Ni to tisti sentiment, da me ravno radi tega tako vleče v Prago, ker sem tam študiral — saj sem v Zagrebu, na Dunaju tudi — pa me tja ne... S Prago je že čisto nekaj drugega, Praga je danes tudi v umetnosti mogoče poleg Pariza najbolj razgibano mesto na svetu sploh. Poleg tega je pa še nekaj. Tam se človek resnično počuti prav tako kot doma, tam je svoboda, demokracija, to je naša slovanska prestolnica. Praga je staro mesto, ali po življenju po ustvarjanju je mlado. Tam se sočustvuje moderno, sodobno — tudi ekstremi so tam doma. Pa to je dobro, to je zdravo. Koliko in kako opremljene knjige tam izhajajo, koliko revij in kakšnih! Kakšno zanimanje je tam za vsako panogo umetnosti. Če je še tako »moderno« ali celo ultra — prav tako, če ne še bolj zanima, ker je gotovo, kot nas izkušnje uče, za tem večkrat nekaj dobrega in resničnega, kot pa v preišljeni, umerjeni in razumski umetnosti. Če tam razstavijo najekstremnejši ali pariški ali praški kubisti ali nadrealisti — doživijo več pozornosti kot še tako »izdelana« doba. Diletantje in »tudi slikarji« ali tudi



Maks Švabinský — Popoldne v avgustu — Lesorez — Moderna galerija v Pragi

umetniki, so seveda tam tudi — pa teh nihče ne vzame resno kot n. pr. pri nas. Tudi tam razstavljajo (v malih, nalašč zato prirejenih salončkih — prav je, da imajo tudi oni »svojo publiko«, ker pravih razstavnih salonov brez strokovne ocene slikarjevih del nikdo ne more dobiti še za tak denar). Zato obiskovalec razstave v Manesu, ali Umělečki besedi, ali pri Topiču in še kje, dobro ve, da bo videl kvalitativno razstavo, pa naj bo to ali domač ali tuj razstavljalet. To je dobro in zdravo. Navadno je tam obiska na povprečno člensko razstavo 8—10.000 obiskovalcev, pomembnejša (francoska moderna ali klasična) tudi do 30.000. Z manjšimi je tam vedno 20—30 razstav.

V Manesu je razstava Orient in Alžir v francoski umetnosti 19. in 20. stoletja. Pokrovitelja razstave sta poleg drugih zunanja ministra francoske republike P. Boncour in češkoslovaške dr. K. Krofta. Razstavljajo: A. Barye, T. Chasseriau, E. Dabit, A. Dehodeucq, E. Delacroix (18 slik



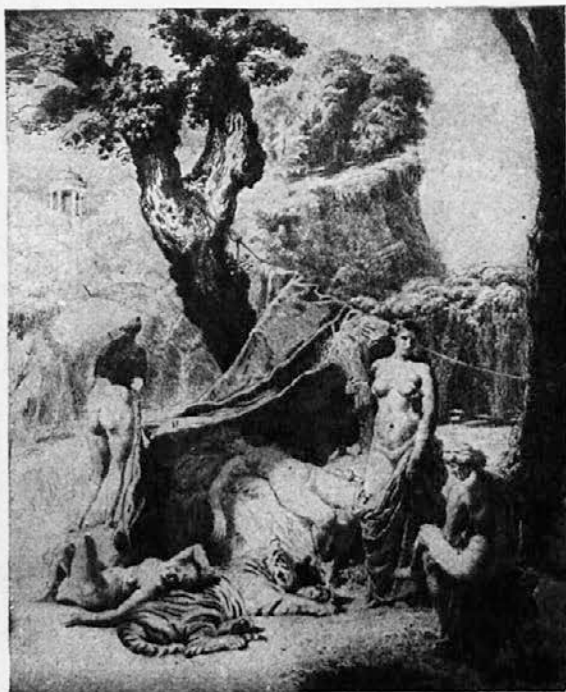
Maks Švabinský — Lastna podoba — Lito

in grafik), E. Fromentin, T. Gericault, A. Gros, C. Guys, Al. Lebourg, F. Valoton, C. Bigonet, A. Assus, A. Beaufrere, E. Bouchaud, J. Bouchaud, E. Bouneau, M. de Buzon, C. Caillard, H. Caillet, L. Carre, E. Chevalier, P. Clairin, E. Claro, R. Clot, E. Compard, E. Corneau, O. Coubine, A. Courmes, R. Dechornain, M. Menis, A. Derdin, P. Deval, C. Dufresne, R. Dufy, P. Famin, A. Feder, L. Fernez, A. Ferrari, O. Friesz, R. Gilles, A. Guindet, F. Harburger, J. Lauinois, C. Leroy, A. Lhote, L. Louis, L. Maiussieux, R. Maguet, A. Mammeri, A. Marchand, A. Marguet, B. Martinie, H. Matisse, J. Meunier, G. Origonney, S. Monzain, R. Nivelt, H. Portal, V. Prax, M. Racim, E. Sabouraud, H. Sarrat, Kiparji: C. Alaphilippe, P. Belmondo, F. Caujan, M. Demboise, L. Dideron, G. Hilbert, H. Lithier, B. Martinie, P. Poisson, A. Posumier, Pryas.

Razstaljenih del je bilo okoli dve sto. Izdan lep ilustriran katalog. Največ teh umetnin je izposojenih iz alžirskega muzeja in pariškega Louvra.

Ta mednarodna orientacija umetnosti se čuti po vsej srednji Evropi in še izven nje. Francoska moderna umetnost ni »nacionalna šola«, kot so obstojale razne v Evropi do osemnajstega stoletja, temveč je resnično kozmopolitska in internacionalna svetovna umetnost. Med vodečimi imeni »francoske« umetnosti vidimo, da niso samo francoska — sta tu Holandca van Gogh in van Dongen, Italijan Modigliani, Španec Picasso, Žid Soutine, Katalonec Miro in še drugi.

Druga pomembna razstava je razstava Jana Slavič'ka v nanovo preurejenem Topičevem paviljonu — s krasnimi prostori. Razstavil je olja in risbe-sepia. Znan je tudi v Ljubljani — saj je pred leti razstavljjal v Jakopičevem paviljonu. Razstavil je 103 slike — kritike so ga uvrstile med najboljše sedanje češke risarje. Uvod v katalog mu je napisala dr. Ana Masarykova.



Maks Švabinský — Rajská sonata — Radiranka

V Obecnem domu je Jednota výt. umělci priredila v vseh prostorih razstavo svojega člana Oldřicha Blažička. Brez dvoma spada Blažiček med najboljše češke impresionistične slikarje, zlasti krajinarje. Zna prisluhniti naravi v zimi, poletju ali zgodnji pomladi s takim občutkom, da prevzame vsakega. Isto društvo tudi prireja v svoji razstavni dvorani v Vorošilski ulici posmrtno razstavo del Františka Ženiška, člana generacije Narodnega divadla. Ženišek je bil vrstnik in prijatelj naših bratov Janeza in Jurija Šubica. Bil je pa bolj profesorske narave; umetniško zelo šibak, brez sile in ambicije in je daleč zaostal za Šubici in Hynajsom.

V domu Uměl. průmyslu je bila tudi zanimiva razstava Ernesta Neuschula (rojenega v Usti R. Č. S.) — ne toliko iz zgolj umetniškega stališča, kar tudi sam trdi v svojem katalogu, kot z motivnega. Slikar je že v mladosti pobegnil z doma in hodi venomer po vsem svetu sem in tja — Amerika, Španija, Italija, Nemčija — zadnja leta v Sovjetski Rusiji. Tem krajem so tudi prilagojeni motivi, tako krajinski, kot socialni ali rasni.

Drugih manjših razstav ne bom omenjal razen našega ožjega rojaka Ante Trstenjaka, ki razstavlja v Mazačevi dvorani olja in gvaše. Največ motivov ima iz našega Primorja, Slovenije in Lužičkih Srbov.

Se že čuti, da je vse v nekem razpoloženju in v pripravi za velike razstave praškega baroka. Te bodo trajale od poletja do jeseni. Mogoče se k tem vrnem o priliki.

M.



Jan Slaviček — Grški hram — Sepia 1938 — Zbirka soproge predsednika Č.S.R. Hane Benešove

Michelangelo:

PETINPETDESETI SONET

Ti veš, da vem, gospod, da veš vse prav,
da sem ti zdaj že bliže v misli čisti,
in veš, da vem, da veš, da sem še isti.
Čemu si še odrekava pozdrav?

Če je resničen up, ki mi je dan
in če resničen dar je hrepenenja,
poruši zid, ki se med nama spenja,
ker dvojna je bolest prikritih ran.

Če ljubim v tebi, o Gospod, le to,
kar tebi ljubo je, mi v zlo
ne šteje, saj duh se le duha oklepa.

Človeška pamet za vse to je slepa,
kar v tvojem licu iščem in kdor zreti
to vendar hoče, mora prej umreti.

Prevedel A. Gradnik



Mikuláš Galanda — Mati — Lesorez 1927

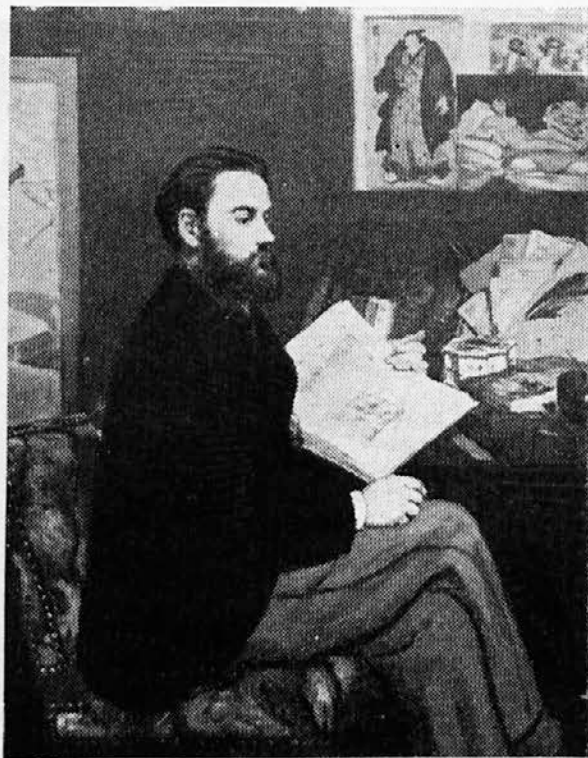
G. Galina

NATURE MORTE

V vazi je šopek rož venečih...
 nekaj načetih, pretrganih vrst...
 a poleg — robec zmečkan in vlažen,
 vlažen od solz...

Kaj tod je ženske duše skrito?
 Kaj včeraj so videle te rože?
 Kdo je vso noč tu do jutra ihtel
 sam nad seboj?...

Prevedel Fr. Tominec



Edouard Manet: — Emile Zola — Olje — Muzej v Luxembourgju

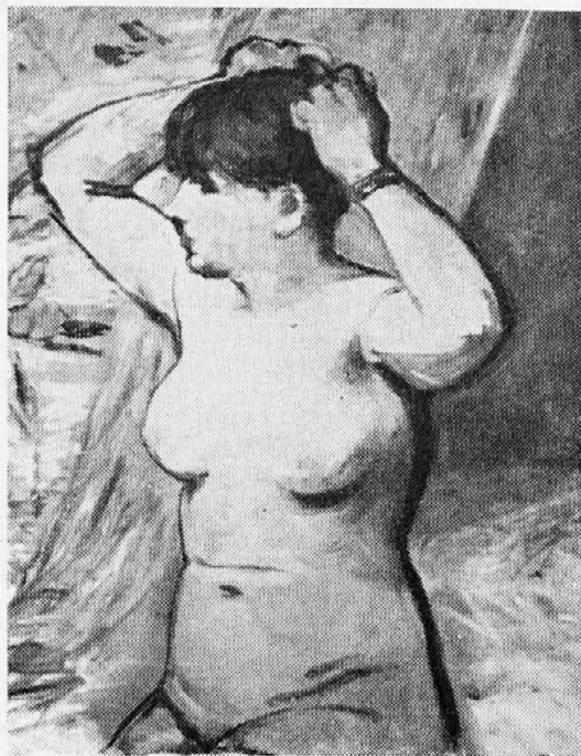
IZ UMETNIŠKEGA SVETA

Razpis likovnih nagrad banske uprave.

Ker je pri nas veliko pomanjkanje umetnin z motivi iz domače zgodovine, razpisuje kraljevska banska uprava nagrade v znesku 20.000 din (dvajset tisoč dinarjev) za najboljše likovne umetnine, ki upodabljajo prizore iz slovenske zgodovine. Za nagrade pridejo v poštev le kipi, slike in risbe, ki so nastale v dobi od 1. aprila 1938. do 31. marca 1939., oziroma niso še bile pred tem časom javno razstavljene ali reproducirane. Najboljše nagrajene umetnine se po možnosti tudi odkupijo, pa tudi v nasprotnem primeru so avtorji vezani, da dovolijo reprodukcijo nagrajenega dela prvenstveno kraljevski banski upravi. Umetnine oceni posebno razsodišče, ki bo določilo tudi višino nagrad. To razsodišče bo sestavljeno iz zastopnikov Društva slovenskih likovnih umetnikov ter članov, ki jih določi kraljevska banska uprava. Konkurenti naj pošljejo svoja dela do 31. marca 1939. v Narodno galerijo

v Ljubljani. Vsako delo mora biti opremljeno z geslom, pridejana mu mora biti tudi zapečaten kuverta, ki vsebuje geslo, naslov in ime natečajnika.

Narodna galerija v Ljubljani je imela dne 21. maja redni občni zbor, na katerem so njeni predstavniki, na čelu z zaslužnim predsednikom dr. Fr. Windischerjem, podali obračun za minuli dve poslovni leti te naše največje kulturne ustanove. Zlasti pomemben in tehten nagovor na zborovalce je imel predsednik dr. Windischer, v katerem se je dotaknil vseh perečih problemov ustanove same, načel pa tudi nekatera nad vse važna vprašanja slovenske likovne umetnosti. Iz govora smo posneli vse križe in težave, ki tarejo našo galerijo, vendar pa je izzvenel v veliko vero in zaupanje v našo mlado umetnost, ki ji daje galerija krepko oporo in varno zatočišče. Zborovalci so govor predsednika sprejeli z velikim odobravanjem.



Edouard Manet — Polakt — Olje

njem, ki je bilo potrjeno tudi v dejstvu, da je bil za predsednika z vzklikom ponovno soglasno izvoljen dr. Fran Windischer. Ponovno so bili izvoljeni tudi dosednji odborniki, namesto odsotnih dr. Cankarja in dr. Gradnika pa Božidar Borko in dr. Tine Debeljak.

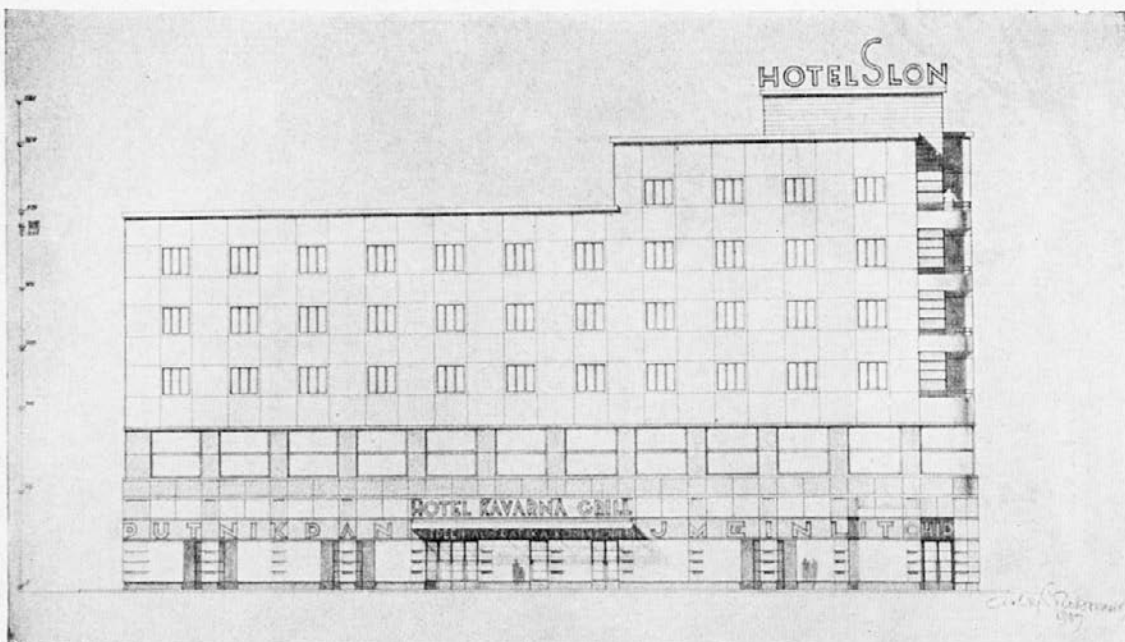
Božidar Jakac je v aprilu razstavljaj v Ulrichovem salonu v Zagrebu. Razstava je obsegala preko 60 del, po večini pastelov in je bila pod pokroviteljstvom bana savske banovine.

Italijansko razstavo portreta v Beogradu, ki je bila zaključena konec aprila, je obiskalo skupno 82.413 obiskovalcev. Prodanih je bilo 2186 velikih in 11.960 malih katalogov.

Klub »neodvisnih« je v juniju priredil razstavo v Jakopičevem paviljonu. Zastopani so bili: Stane Kregar z 20 olji in 4 risbami, Maksim Sedej z 12 olji in 4 gvaši in kipar Frančišek Smer-

du z 9 plastikami. Razstavo je otvoril s kratkim, jedrnatim govorom predsednik kluba kipar Nikolaj Pirnat.

V Mariboru je bila v juniju t.l. velika razstava slovenske likovne umetnosti, na kateri je bilo zastopanih 56 umetnikov s 185 deli. Svoja dela so razstavili Rihard Jakopič, Matej Sternen, Matija Jama, Ferdo Vesel, Fran Tratnik, Maksim Gaspari, Ivan Vavpotič, Saša Santel, Mirko Šubic, Hinko Smrekar, Gojmir Anton Kos, Tone Kralj, Božidar Jakac, Fran Pavlovec, Fran Zupan, Ivan Kos, Karol Jirak, Franjo Košir, Albert Sirk, Olaf Globočnik, Ivan Čargo, Stane Kregar, Zoran Mušič, Maksim Sedej, Marij Pregelj, Zoran Didek, France Mihelič, Gabrijel Stupica, Maks Kavčič, Jakob Karel, Dore Klemenčič, Mara Kralj, Mira Pregelj, Elda Piščanec, Avgusta Santel, Bara Remec, Jože Slovnik, Bruno Vavpotič, Pipo Peteln, Miroslav Modic, Ivan Klein, Ivan Napotnik, Lojze Dolinar, France Gorše, Nikolaj Pir-



Inž. arh. Stanislav Rohman — Nova zgradba hotela »Slon« v Ljubljani

NOVA ZGRADBA HOTELA „SLON“ V LJUBLJANI

V preteklem letu 1937. je bila demolirana stara zgradba hotela Slona, ki je dolgo vrsto let skozi več generacij dajala središču Ljubljane svoj posebni značaj. Pri podiranju se je verjetno marsikomu storilo nekoliko milo, saj je bila ta stavba skoraj vsem vsakodnevni pojav, ki je tvoril s svojimi sosedomi poštnim poslopjem in bivšo Magdičevo hišo brez dvoma neko arhitektonsko harmonijo.

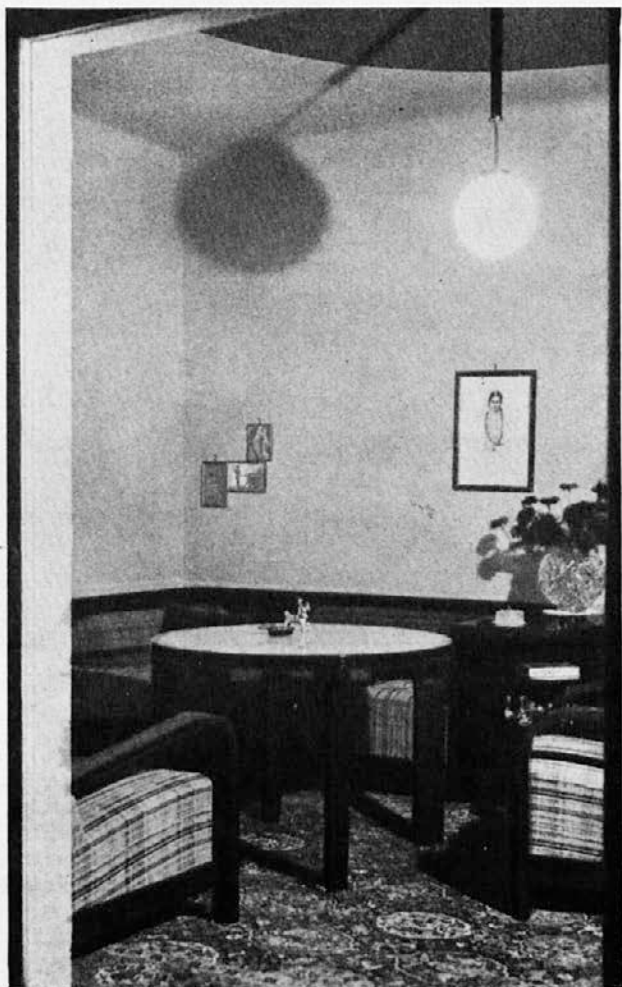
Gradbena delavnost po vojni, napredek v tehniki, nujna potreba Ljubljane po sodobnem hotelu, tujski promet, nove zahteve gostov itd., pa so nujno zapečatile usodo starega hotela, ki se je moral umakniti svojemu nasledniku — novi hotelski zgradbi, ki bo morala prevzeti nadaljnjo vlogo za svoj obstanek ter služiti bodočim generacijam.

Stari hotel bi izdržal še dolgo, — zob časa ga ni uničil, pač pa so ga prehiteli druge važne naloge, katerim izdaleč ni bil več kos.

Nova zgradba bo pa v svojem notranjem organizmu ustvarjena na novih sodobnih načelih, katera organizira združitev različnih obratov (kakor trgovine, lokale, kavarno, konditorijo, grill, restavracije, hale, terase in stanovanjske hotelske etaže) poleg vseh drugih utilitarnih prostorov v enotno kompozicijo. Težka naloga, mnogo problemov, zato pa lepa in zanimiva.

Središče mesta se izpreminja in ko bo novi hotel izročen uporabi, — nato dozidana nova zgradba Bat'e, razširjena Šelenburgova ulica, podrto in na novo sezidano poštno poslopje ter na novo in sveže urejena fasada Ljubljanske kreditne banke, — bo ta center doprinesel beli Ljubljani novo noto kulturnega evropskega mesta.

Inž. arh. St. R-n



Inž. arh. Stanislav Rohrman — Notranjščina 1934

nat, Tine Kos, Peter Loboda, Boris Kalin, Zdenko Kalin, Karel Putrih in France Smerdu.

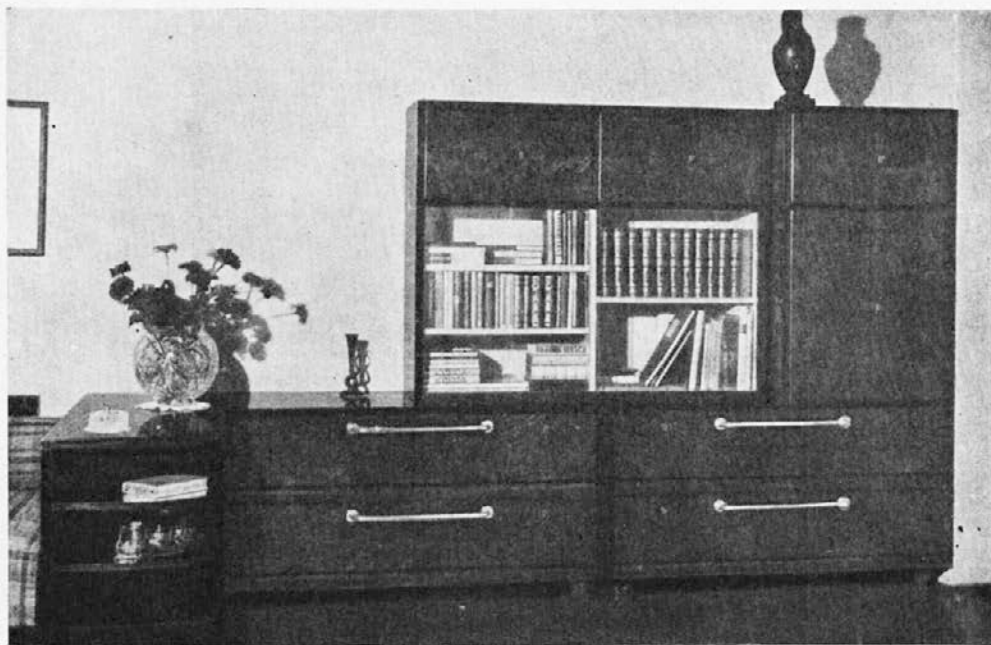
Razstava je bila v okviru prireditve proslave dvajsetletnice osvobojenja Maribora in bi bilo le želeli, da se take retrospektivne reprezentativne razstave slovenske likovne umetnosti vršijo pogostejše in v vseh slovenskih kulturnih centrih.

Ivan Mrkvička, znani češki slikar je v maju umrl v Pragi, 84 let star. Mrkvička je od leta 1881. živel v Bolgariji, kjer je organiziral bolgarsko likovno umetniško življenje in se je šele pred kratkim vrnil v Prago. V Bolgariji je bil tako tes-

no povezan s tamošnjimi umetniškimi krogi, da ga Bolgari prištevajo med svoje slikarje.

Matija Jama je v aprilu priredil v Jakopičevem paviljonu redno spomladansko razstavo, ki je obsegala točno 100 del. Nekatere slike so bile znane že iz prejšnjih razstav, številne umetnine pa so bile iz novejšega časa.

Biennale XXI v Benetkah. Ta velika mednarodna razstava likovne umetnosti je bila otvorjena 1. junija in bo odprta do 30. septembra. Nekoliko tisoč umetnin je razstavljenih v paviljonih 18



Inž. arh. Stanislav Rohrman — Notranjščina 1934

narodov. V veliki centralni zgradbi je 43 razstavnih dvoran, v katerih so razstavljena dela italijanskih umetnikov. Imena razstavljalcev iz naše države smo v naši reviji že omenili, o razstavi sami pa bomo še izčrpnje poročali.

Dom likovne umetnosti v Zagrebu, ki je bil zgrajen po načrtih Ivana Meštrovića, bo odprt letos v jeseni s prireditvijo velike reprezentativne umetniške razstave. Za popolno dovršitev je dobilo »Hrvatsko društvo umetnosti« pol milijona din od banske uprave in ravno toliko od zagrebške mestne občine.

Tretjakovska galerija v Moskvi je bila po revoluciji leta 1918. preurejena in po letih svetovne vojne ponovno odprta za redni obisk. Praznuje tedaj letos dvajsetletnico preureditve. Početki te svetovno znane galerije gredo že v leto 1881. Tedaj je imela okroglo osem tisoč obiskovalcev letno, dočim je v letu 1936. številko naraslo na osem sto tisoč! Galerijske zbirke so obsegale 1892. leta 1962 sliki, 1917. leta 4064 slike, danes pa je v galeriji 32.867 slik in risb. Letni proračun znaša 4 milijone rubljev in je stalno zaposlenih

500oseb. Zanimivo je, da je vodstvo galerije odstranilo vse slike, ki so nasprotovale boljševiški tematiki, ne oziraje se na kvaliteto in sloves mojstrov. Galerija prireja stalne razstave domačih in tujih mojstrov in pa potujoče razstave v druga važnejša kulturna središča.

Slovenske planine v risbi in sliki. Za nadaljevanje gornjega spisa potrebuje kustos dr. Rajko Ložar, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 20, seznam del naših modernih slikarjev od leta 1900. dalje, ki predstavljajo naše gore oziroma gorsko krajino. Ker je evidenca teh del, raztresenih po privatnih zbirkah, zelo težavna, prosi za sezname planinskih slik v teh zbirkah. V tem seznamu mora biti pri vsaki sliki natančno označeno sledeče: 1. predmet slike (ime kraja oz. gore), 2. tehnika, 3. mere in material, 4. signatura, njeno mesto na sliki ter letnica, kjer tega ni, je navesti leto nastanka, 5. lastnik slike, 6. kje je bila slika reproducirana v ilustraciji oz. omenjena, razstavljena, številka v katalogu razstave, 7. zaželeno so fotografije, kolikor te že obstajajo. Ker utegne ta seznam služiti razen objavi tudi načrtu razstave naših gorskih slik, je po-



Inž. arh. Stanislaw Rohrmann — Notranjščina 1934

trebna izčrpnost in točnost podatkov. Seznane je poslati na gornji naslov kustosa dr. Rajka Ložarja.

Tretji mednarodni kongres umetniških združenj bo v oktobru tek. leta v Amsterdamu in bo trajal tri dni. Prijave umetniških organizacij za udeležbo posameznih delegatov sprejema Confédération Internationale des Artistes, Rue de la Cité Moderne, 27, Berchem-Sainte-Agathe, Bruxelles, kamor je nasloviti tudi vse predloge glede vprašanj, ki bi jih bilo staviti na dnevni red kongresa.

50.000.— din je določenih za nagrade in odkupe osnutkov za spomenik kralju Aleksandru v Mariboru. Prva nagrada je 16.000.— din, druga 12.000.— din, dve tretji po 6.000.—, dočim je ostanek 10.000.— din določen za odkupe. Stroški za spomenik znašajo 600.000.— din. V razsodišču so: dr. Franjo Lipold, dr. Alojzij Juvan, univ. prof. dr. Francè Stelè, upravnik Ivan Zorman in inž. Jože Jelenc. Osnutke je treba poslati do 1. novembra t. l. odboru v Mariboru. Naše kiparje opozarjamo na razpis, ki ga priobčujemo na drugem mestu naše revije!

Mednarodni kongres internacionalne konfederacije intelektualcev bo od 19. do 21. septembra v Helsingforsu. Združenje belgijskih poklicnih umetnikov (Association des Artistes Professionnels de Belgique), Rue de la Cité Moderne 27, Berchem-Sainte-Agathe, Bruxelles, je izdalo v to svrhu posebno brošuro, v kateri obravnava zakonito priznanje umetniškega poklica in prireja v to svrhu anketo, katere rezultate bo predložilo v obliki resolucije na kongresu. Odgovore na anketo sprejema gornje združenje.

Narodna galerija v Ljubljani se je odločila, da priredi v bližnji bodočnosti dve zanimivi razstavi, in sicer za bližajočo se sedemdesetletnico rojstva razstavo mojstra Riharda Jakopiča, nadalje pa razstavo slikarja rokokoja, kamniškega rojaka Fortunata Werganta (Berganta) (1750—1769). Organizacija prve je poverjena dr. Rajku Ložarju, druge pa odvetniku Marjanu Maroltu, ki tudi pripravlja obširno monografijo o mojstru Wergantu.

Vítězslav Nezval je poleg Seiferta največji češki moderni pesnik, ki zastopa v svojih pesmih tako imenovano nadrea-



Inž. arh. Stanislav Rohman — Notranjščina 1934

narodov. V veliki centralni zgradbi je 43 razstavnih dvoran, v katerih so razstavljen na dela italijanskih umetnikov. Imena razstavljalcev iz naše države smo v naši reviji že omenili, o razstavi sami pa bomo še izčrpnje poročali.

Dom likovne umetnosti v Zagrebu, ki je bil zgrajen po načrtih Ivana Meštrovića, bo odprt letos v jeseni s prireditvijo velike reprezentativne umetniške razstave. Za popolno dovršitev je dobilo »Hrvatsko društvo umetnosti« pol milijona din od banske uprave in ravno toliko od zagrebške mestne občine.

Tretjakovska galerija v Moskvi je bila po revoluciji leta 1918. preurejena in po letih svetovne vojne ponovno odprta za redni obisk. Praznuje tedaj letos dvajsetletnico preureditve. Početki te svetovno znane galerije gredo že v leto 1881. Tedaj je imela okroglo osem tisoč obiskovalcev letno, dočim je v letu 1936. število narastlo na osem sto tisoč! Galerijske zbirke so obsegale 1892. leta 1962 sliki, 1917. leta 4064 slike, danes pa je v galeriji 32.867 slik in risb. Letni proračun znaša 4 milijone rubljev in je stalno zaposlenih

500oseb. Zanimivo je, da je vodstvo galerije odstranilo vse slike, ki so nasprotovale boljševiski tematiki, ne oziraje se na kvaliteto in sloves mojstrov. Galerija prireja stalne razstave domačih in tujih mojstrov in pa potujoče razstave v druga važnejša kulturna središča.

Slovenske planine v risbi in sliki. Za nadaljevanje gornjega spisa potrebuje kustos dr. Rajko Ložar, Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 20, seznam del naših modernih slikarjev od leta 1900. dalje, ki predstavljajo naše gore oziroma gorsko krajino. Ker je evidenca teh del, raztresenih po privatnih zbirkah, zelo težavna, prosi za sezname planinskih slik v teh zbirkah. V tem seznamu mora biti pri vsaki sliki natančno označeno sledeče: 1. predmet slike (ime kraja oz. gore), 2. tehnika, 3. mere in material, 4. signatura, njeno mesto na sliki ter letnica, kjer tega ni, je navesti leto nastanka, 5. lastnik slike, 6. kje je bila slika reproducirana v ilustraciji oz. omenjena, razstavljena, številka v katalogu razstave, 7. zaželeno so fotografije, kolikor te že obstajajo. Ker utegne ta seznam služiti razen objavi tudi načrtu razstave naših gorskih slik, je po-



Inž. arh. Stanislav Rohrman — Notranjščina 1934

trebna izčrpnost in točnost podatkov. Seznane je poslati na gornji naslov kustosa dr. Rajka Ložarja.

Tretji mednarodni kongres umetniških združenj bo v oktobru tek. leta v Amsterdamu in bo trajal tri dni. Prijave umetniških organizacij za udeležbo posameznih delegatov sprejema Confédération Internationale des Artistes, Rue de la Cité Moderne, 27, Berchem-Sainte-Agathe, Bruxelles, kamor je nasloviti tudi vse predloge glede vprašanj, ki bi jih bilo staviti na dnevni red kongresa.

50.000.— din je določenih za nagrade in odkupe osnutkov za spomenik kralju Aleksandru v Mariboru. Prva nagrada je 16.000.— din, druga 12.000.— din, dve tretji po 6.000.—, dočim je ostanek 10.000.— din določen za odkupe. Stroški za spomenik znašajo 600.000.— din. V razsodišču so: dr. Franjo Lipold, dr. Alojzij Juvan, univ. prof. dr. Francè Stelè, upravnik Ivan Zorman in inž. Jože Jelenc. Osnutke je treba poslati do 1. novembra t. l. odboru v Mariboru. Naše kiparje opozarjamo na razpis, ki ga priobčujemo na drugem mestu naše revije!

Mednarodni kongres internacionalne konfederacije intelektualcev bo od 19. do 21. septembra v Helsingforsu. Združenje belgijskih poklicnih umetnikov (Association des Artistes Professionnels de Belgique), Rue de la Cité Moderne 27, Berchem-Sainte-Agathe, Bruxelles, je izdalo v to svrhu posebno brošuro, v kateri obravnava zakonito priznanje umetniškega poklica in prireja v to svrhu anketo, katere rezultate bo predložilo v obliki resolucije na kongresu. Odgovore na anketo sprejema gornje združenje.

Narodna galerija v Ljubljani se je odločila, da priredi v bližnji bodočnosti dve zanimivi razstavi, in sicer za bližajočo se sedemdesetletnico rojstva razstavo mojstra Riharda Jakopiča, nadalje pa razstavo slikarja rokokoja, kamniškega rojaka Fortunata Werganta (Berganta) (1750—1769). Organizacija prve je poverjena dr. Rajku Ložarju, druge pa odvetniku Marjanu Maroltu, ki tudi pripravlja obširno monografijo o mojstru Wergantu.

Vítězslav Nezval je poleg Seiferta največji češki moderni pesnik, ki zastopa v svojih pesmih tako imenovano nadrea-



Ferdinand Hodler — Pesem iz daljine — Olje

Vitezslav Nezval

NA OSTRINI NOŽA

Še en list pade
pa bo jesen

Še en zob mi izrujejo
in bom starec

Še eno življenje
in nihče me ne bo spoznal

Prevedel Miha Maleš

OSNUTKI ZA PODOBO

Naga žena
past večnosti
Naga žena
labirint kolen
Naga žena
in vsi beli medvedje
Naga žena
kot ubod dvajset želvinih nohtov
Naga žena
tako se mesi kruh
Naga žena
preobjedla si se marmorja
Naga žena
božja žabica opeva lepoto tvojih prs
Naga žena
kot otrok sem iskal pajke v najtoplejših kotih
Naga žena
razkoračena v vodi
Naga žena
odveč bi te bilo pribijati na križ
Naga žena
v stekleni kapljici na planinah
Naga žena
kislice dišijo otrokom
Naga žena
tam kjer te ni več kroži vrtinec
Naga žena
slikarji trecenta so poznali le mirne pokrajine
Naga žena
naj te najdem pod mahom namesto gomolja
Naga žena
v dolgih neizrezanih oblekah na ulici
Naga žena
v svoji krasni jesenski toaleti

Prevedel Miha Maleš



Luciano Posa — Tržna stojnica — Olje

listično smer (surréalisme). Struja, ki je iz slikarstva zašla v poezijo, ali pa je baš iz poezije prešla tudi v slikarstvo, je našla pri vseh moderno orientiranih narodih dovolj privržencev, manj znana pa utegne biti pri nas, vsaj v kolikor se poezije tiče. Nekaj značilnih primerov Nezvalove poezije bomo prinesli tudi v naši reviji.

V Brnu je bila v začetku maja razstava jugoslovanske knjige, časnikov in grafike, na kateri so sodelovali tudi slovenski grafiki (Miha Maleš, Tone Kralj, Henrik Smrekar). Brnska kritika je naše razstavljalce zelo ugodno ocenila, pri Malešu je zlasti poudarila njegovo raznolikost in zajemanje iz virov ljudske umetnosti,



August Černigoj — Knjigoveška delavnica — Linorez

dočim je pri Tonetu Kralju opozorila na enostavno ekspresivno formo.

K našim slikam v današnji številki pripominjamo: Maks Švabinský (roj. 1873) je mojster lesoreza. O njem smo obširno poročali na strani 32 letošnjega letnika naše revije. To pot smo priobčili nekatera pomembnejša dela tega znamenitega češkega mojstra, ki mu zlasti kar se tiče lesoreza, tudi v svetovni umetnosti zlepa ni primere. O Janu Štursi smo poročali na strani 52 naše revije. S Šturso, ki je umrl tragične smrti komaj 43 let star, je izgubilo češkoslovaško kiparstvo enega največjih modernih mojstrov. Njegova najlepša dela so danes zbrana v praških galerijah in po pravici zbujajo veliko zanimanje obiskovalcev iz vsega sveta. Edouard Manet (1832—1883) je bil uteme-

ljitelj impresionizma, ki je bil od začetka izrazito francoski pojav, nato pa je v zadnjih desetletjih minulega stoletja zajel vso svetovno likovno umetnost, iz Pariza preko Monakovega tudi slovensko slikarstvo. Ena najbolj znanih Manetovih slik je ravno podoba Emilea Zolaja, ki jo prinašamo v naši reviji. Ferdinand Hodler (1853 do 1918) je bil švicarski slikar, ki je izšel iz historičnega slikarstva druge polovice 19. stoletja, ki je oživljalo verno in majestetično z velikim patosom zgodovinske dogodka (Francoz Delaroche, Nemec Cornelius, kasneje Makart). Spreobrnil pa se je kmalu v tisti monumentalni idealizem, ki je preko slikarjev Arnolda Böcklina, Puvis de Chavannesa in drugih, uspešno prešel v 20. stoletje in je ustvaril znameniti, danes toliko zasmehovani in oporekani slog »secesijo« s Hodlerjem in Avstrijcema Eg-



Jan Slaviček — Divja raca — Sepia

ger-Lienzom in G. Klimtom na čelu. Luciano Posa je mlajši tržaški italijanski slikar, ki je z uspehom razstavljal v Italiji in je včlanjen v tržaškem medkrajnem umetniškem združenju likovnih umetnikov.

Nakladatelstvi Melantrich Praha XVI., Husova 20

Gornja založba izdaja od leta 1936. dalje zbirko odlično urejevanih in opremljenih monografij domačih in tujih mojstrov likovne umetnosti. Zbirka ima naslov »Prameny« (Vrelci), posamezne knjige v formatu 20x30 cm, trdo vezane, obsegajo par strani uvoda prominentnih čeških umetnostnih zgodovinarjev in kritikov (Matějček, Novotný, Nikodem, Pečírka in drugi) in pa povprečno po 30 reprodukcij, od katerih je ena večbarvna, odtisnjenih na prvovrstnem krednem papirju za umetnostni tisk. Dosedaj je izšlo že preko dvajset takih monografij, od katerih omenjamo le

nekatera imena (Spala, Švabinsky, Purkyně, Filla, Jiránek, Matisse, Picasso, Daumier, Renoir, El Greco in drugi) v redakciji znanega slikarja Emila Fille in Bedřicha Fučíka. Kljub izvanredno razkošni opremi so te monografije zelo poceni (okroglo Kč 15.— za vsako knjigo).

Friedrich Deml: Mluva věci (govor stvari)

1938, prevedel in založil Otto F. Babler, Svätý Kopeček u Olomouce kot 37. zvezek zbirke »Hlasy«. Numerirana bibliofilska izdaja v 250 izvodih. Znani in ugledni prevajatelj iz slovenščine O. F. Babler izdaja v Olomouci lično opremljene drobne knjižice pesmi, legend in pripovedk vseh narodov, ki so vse opremljene tudi z izbranim ilustrativnim materialom, a so kljub lepi izvedbi zelo poceni (10—15 Kč). V imenovani ediciji je zastopan mladi nemški pesnik Friedrich Deml (rojen 1901), ki ga je naš prijatelj Babler lepo prelin v češčino. Lep in zanimiv bibliofilski tisk.

Lamberto Vitali: Disegni di Modigliani,

Milano, založba Ulrico Hoepli, Via Berched, Milano, 16^a, cena 10 lir. Kot 15. zvezek zbirke »Arte moderna italiana«, ki jo urejuje Giovanni Scheiwiller, je izdala gornja založba v numerirani nakladi 1.000 izvodov risbe slavnega italijanskega slikarja Amedea Modiglianija. Modigliani se je rodil leta 1884. v Livornu in se je po končanih gimnazijskih študijah posvetil slikarstvu. Umetniški študij je dokončal na benečanski akademiji, nakar se je leta 1906. preselil v Pariz, kjer je tudi leta 1920. umrl. Gornja monografija, ki jo krasi 31 reprodukcij izbranih Modiglianijevih risb, nam pokaže tega mojstra v vsej njegovi veličini. Risbe so lep primer obeh glavnih gibalnih sil Modiglianijeve umetnosti: živa in globoka čutnost in melanholična obupavajuča čustvenost s poudarkom humanosti.

Lamberto Vitali je napisal kratek in pregleden uvod o M. umetniškem ustvarjanju, dočim je založba poskrbela za brežhibno in lepo tiskarsko opremo. Ljubitelju likovne umetnosti omogočajo te cenene izdaje založbe Ulrico Hoepli, da si za majhen denar omisli v reprodukcijah lepo zbirko domačih italijanskih in tujih mojstrov, o katerih bomo še poročali.

**Uredništvo je prejelo na novo v zameno
sledеče revije in časopise:**

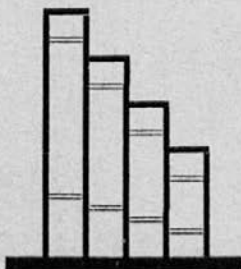
- »Eroica«, umetniška revija, Milano,
- »Aktivisté«, umetnost, polemika, informacije, Praha,
- »Slovenské pohľady«, izdaja Slovaška Matica, Turčianski Sv. Martin,
- »Čin«, kulturna revija, Praha,
- »Dilo«, umetniški mesečnik, Praha,
- »Arkady«, umetniška revija, Warszawa.
- »Zbornik za umetnostno zgodovino«, Ljubljana.

**ODBOR ZA POČASTITEV SPOMINA
BLAGOPOKOJNEGA VITEŠKEGA KRALJA
ALEKSANDRA I. ZEDINITELJA V MARIBORU**
RAZPISUJE NATEČAJ ZA SPOMENIK KRALJU
ALEKSANDRU I. IN ZA REGULACIJO TRGA SVOBO-
DE V MARIBORU. PODROBNE INFORMACIJE IN
PRIPOMOČKI SO INTERESNTOM NA RAZPOLAGO
PRI MESTNEM GRADBENEM URADU V MARIBORU,
KJER JE ZA PRIPOMOČKE ZALOŽITI DIN 50.—

KNJIGOVEZNICA

JOŽE ŽABJEK

LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA 10

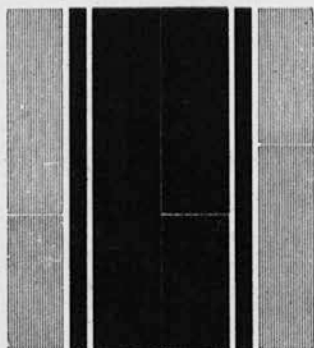


TELEFON 24-87

Izvirne platnice za pravkar zaključeni
II. letnik „Umetnosti“ v elegantno celo
platno po osnutku slikarja Mihe Maleša
Din 15.—, z vezavo Din 20.— (Poština se
računa posebej). Na razpolago so tudi iz-
virne platnice za I. letnik „Umetnosti“

NARODNA TISKARNA

V LJUBLJANI, KNAFLJEVA 5



IZVRŠUJE RAZLIČNE MO-
DERNE TISKOVINE OKUS-
NO, SOLIDNO IN POCENI

TELEFON ŠT. 31-22 – 31-26
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN
V LJUBLJANI ŠTEV. 10.534

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Lastne rezerve nad Din 26,000.000* –

Prirastek novih vlog od 1. januarja do 31. maja 1938

Din 50,909.000* –

Vse vloge so izplačljive brez omejitev.

Za vse obveze hranilnice jamči Mestna občina ljubljanska

BUFFET RIO

Dostavljamo tudi na dom!

KAVA EKSPRES DIN 1:50
PRVOVRSTNA VINA
PRVOVRSTNI SLADOLED
OKUSNI SENDVIČI